

**GŁÓWNY INSPEKTOR
NADZORU
BUDOWLANEGO**

**KATASTROFY BUDOWLANE
W 2018 ROKU**

Warszawa, czerwiec 2019 r.

1. WPROWADZENIE

Katastrofą budowlaną, zgodnie z art. 73 ustawy Prawo budowlane, jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów. Nie jest katastrofą natomiast uszkodzenie elementu wbudowanego w obiekt budowlany nadającego się do naprawy lub wymiany, uszkodzenie lub zniszczenie urządzeń budowlanych związanych z budynkami, jak również awaria instalacji.

Postępowanie wyjaśniające w sprawie przyczyn i okoliczności katastrofy prowadzi właściwy miejscowo organ nadzoru budowlanego I instancji - powiatowy lub wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego (art. 76 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 74 ustawy - Prawo budowlane). Postępowanie to może przejąć organ wyższego stopnia – wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego (art. 77 ustawy - Prawo budowlane).

Katastrofy podlegają rejestracji od 1995 roku. Od 2008 r. w Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego prowadzony jest elektroniczny rejestr katastrof budowlanych, w którym gromadzone są informacje o tego rodzaju zdarzeniach wprowadzone przez powiatowych i wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego w ramach zadań i kompetencji określonych w art. 76 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo budowlane.

Dane wprowadzone do rejestru są corocznie analizowane, a ich wyniki publikowane na urzędowej stronie internetowej.

2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW ANALIZY KATASTROF BUDOWLANYCH

2.1. Podsumowanie dotyczące roku 2018

W 2018 roku do rejestru wprowadzono dane o 249 katastrofach budowlanych. Wg stanu na dzień 13 czerwca br. postępowania wyjaśniające przyczyny zaistnienia katastrofy zostały zakończone w stosunku do 237 (95,2%) przypadków.

Najwięcej katastrof, bo aż w 227 (91%) dotyczyło obiektów oddanych do użytkowania, w których nie prowadzono robót budowlanych.

Najczęściej katastrofy dotyczyły:

- budynków mieszkalnych, gospodarczych lub inwentarskich,
- budynków o konstrukcji murowej, niskiej i o niewielkiej kubaturze,
- budynków, których właścicielami lub inwestorami były osoby fizyczne.

Główną przyczyną 177 (71,1%) katastrof były zdarzenia losowe. W 2018 roku do zdarzeń powodujących katastrofy budowlane należy zaliczyć przede wszystkim silne, porywiste wiatry, często wraz z intensywnymi opadami, pożary, wybuchy i wypadki komunikacyjne. Zdecydowanie mniej liczną grupę stanowiły katastrofy - 44 (17,7%), wynikające z błędów podczas utrzymania, a najczęstszą ich przyczyną był zły stan techniczny. Statystycznie mniej wydarzyło się katastrof, do których przyczyniły się

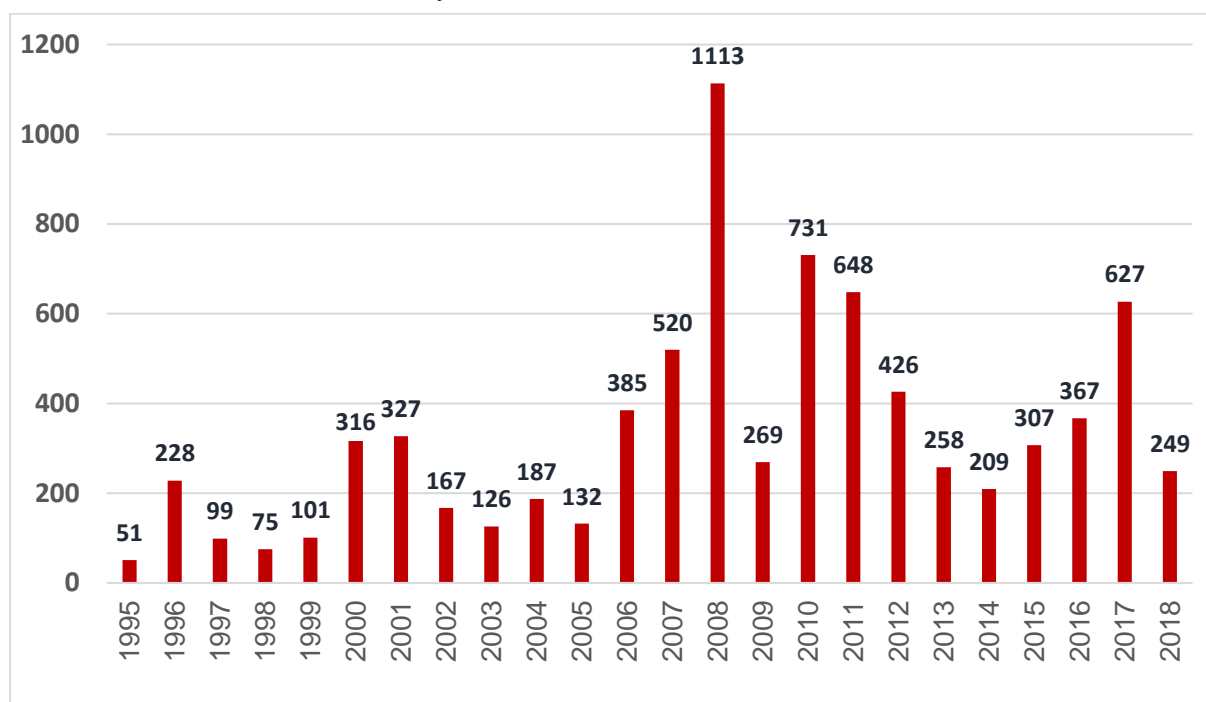
błędy podczas wykonywania robót budowlanych - odnotowano 16 takich przypadków (6,4%). Nie odnotowano natomiast katastrof budowlanych, które były wynikiem błędów projektowych.

2.2. Podsumowanie dotyczące lat 1995-2018

W latach 1995-2018 w Polsce miało miejsce 7918 katastrof budowlanych.

W 2018 roku liczba katastrof w stosunku do lat ubiegłych zmniejszyła się: o 378 katastrof w stosunku do roku 2017, o 118 katastrof w stosunku do roku 2016, o 58 katastrof w stosunku do roku 2015.

Katastrofy budowlane w latach 1995 - 2018

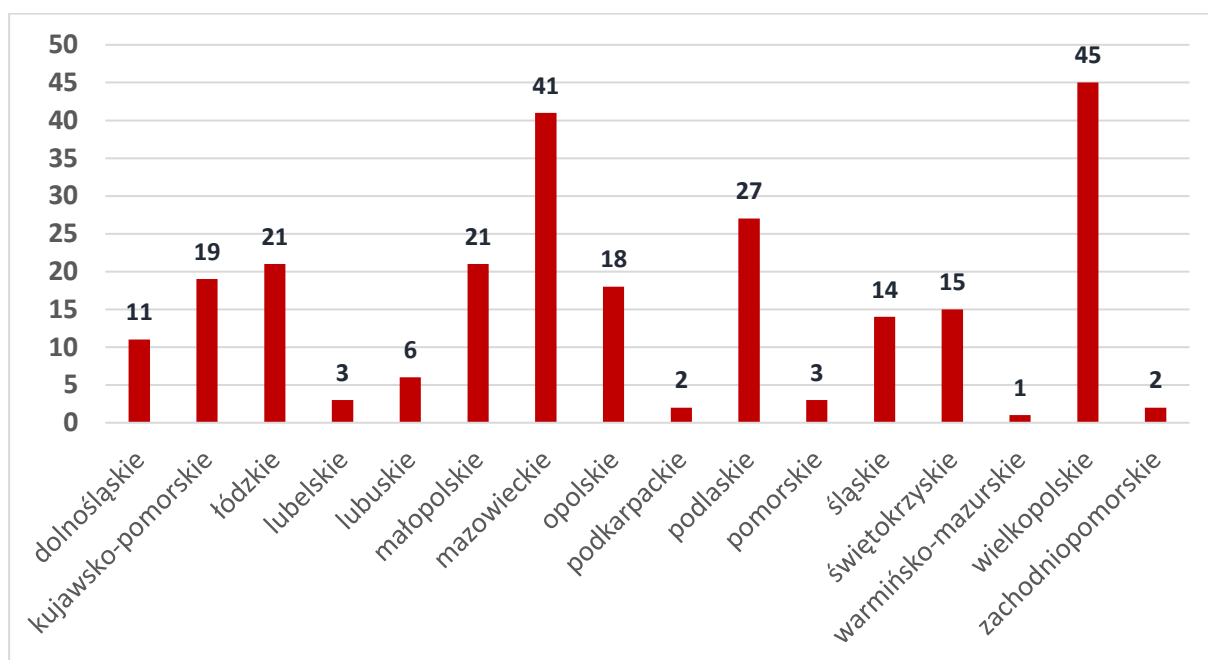
3. SZCZEGÓŁOWA ANALIZA KATASTROF BUDOWLANYCH ZAISTNIAŁYCH W 2018 ROKU

3.1. Miejsce wystąpienia katastrofy

Katastrofy budowlane w 2018 r. miały miejsce we wszystkich województwach. Najwięcej katastrof odnotowano w województwach:

- wielkopolskim – 45 (18 %),
- mazowieckim – 41 (16 %),
- podlaskim – 27 (11%),
- łódzkim i małopolskim – po 21 (8 %).

Katastrofy budowlane w 2018 r. z podziałem na województwa

Najmniej katastrof miało miejsce w województwach:

- warmińsko – mazurskim – 1 (0,4%),
- podkarpackim i zachodniopomorskim – 2 (0,8%),
- lubelskim i pomorskim – po 3 (1,2 %).

Organami właściwymi do prowadzenia postępowania wyjaśniającego przyczyny i okoliczności katastrofy byli:

- powiatowy inspektor nadzoru budowlanego – w stosunku do 245 katastrof,
- wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego – w stosunku do 4 katastrof.

Przejęcie postępowań wyjaśniających od powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego przez wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego dotyczyło 9 katastrof.

3.2. Rodzaje obiektów budowlanych ulegających katastrofom

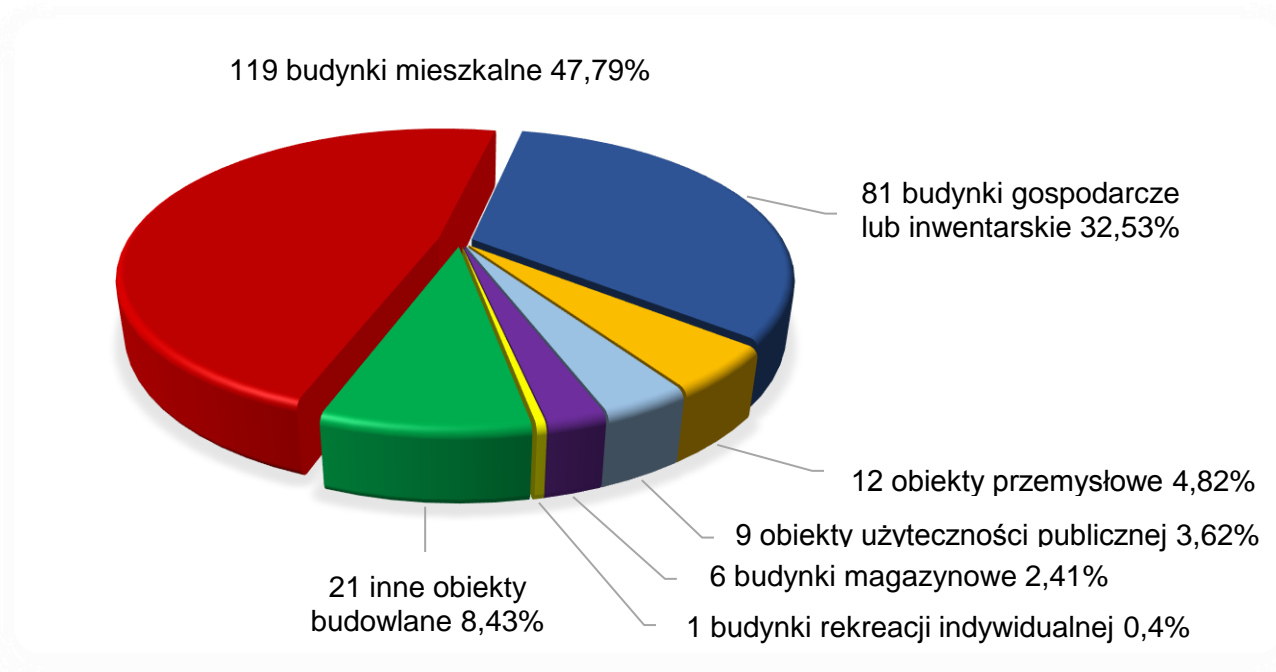
Jak wskazano w podsumowaniu, w 2018 roku katastrofom budowlanym ulegały najczęściej budynki mieszkalne, gospodarcze lub inwentarskie.

Najbardziej zdarzenie to dotyczyło budynków magazynowych i rekreacji indywidualnej. W 2018 r. nie zarejestrowano żadnej katastrofy dotyczącej budynków zamieszkania zbiorowego. Podział ze względu na rodzaje obiektów budowlanych, które uległy katastrofom przedstawia się następująco:

- budynki mieszkalne - 119 (47,79% wszystkich katastrof),
- budynki gospodarcze lub inwentarskie - 81 (32,53% wszystkich katastrof),
- obiekty przemysłowe - 12 (4,82% wszystkich katastrof),
- obiekty użyteczności publicznej - 9 (3,62% wszystkich katastrof),

- budynki magazynowe - 6 (2,41% wszystkich katastrof),
- budynki rekreacji indywidualnej - 1 (0,4% wszystkich katastrof),
- inne obiekty budowlane - 21 (8,43% wszystkich katastrof).

Sposób użytkowania obiektów, które uległy zniszczeniu

3.3. Przyczyny katastrof budowlanych

Jako główną przyczynę katastrof budowlanych w 2018 r. wskazywano¹:

- w 177 (74,7%) przypadkach zdarzenia losowe, takie jak: intensywne opady atmosferyczne, silne wiatry, osuwiska ziemi, uderzenia pioruna, jak i związane z działaniami człowieka, np. wybuch gazu, pożar, zniszczenia budynków spowodowane wypadkiem komunikacyjnym czy wybuch kotła,
- w 44 (18,6%) przypadkach błędy podczas utrzymania obiektu budowlanego,
- w 16 (6,7%) przypadkach błędy podczas budowy nowego obiektu lub wykonywania innych robót budowlanych w istniejącym obiekcie.

3.3.1. Zdarzenia losowe jako przyczyny katastrof i uszkodzeń obiektów budowlanych

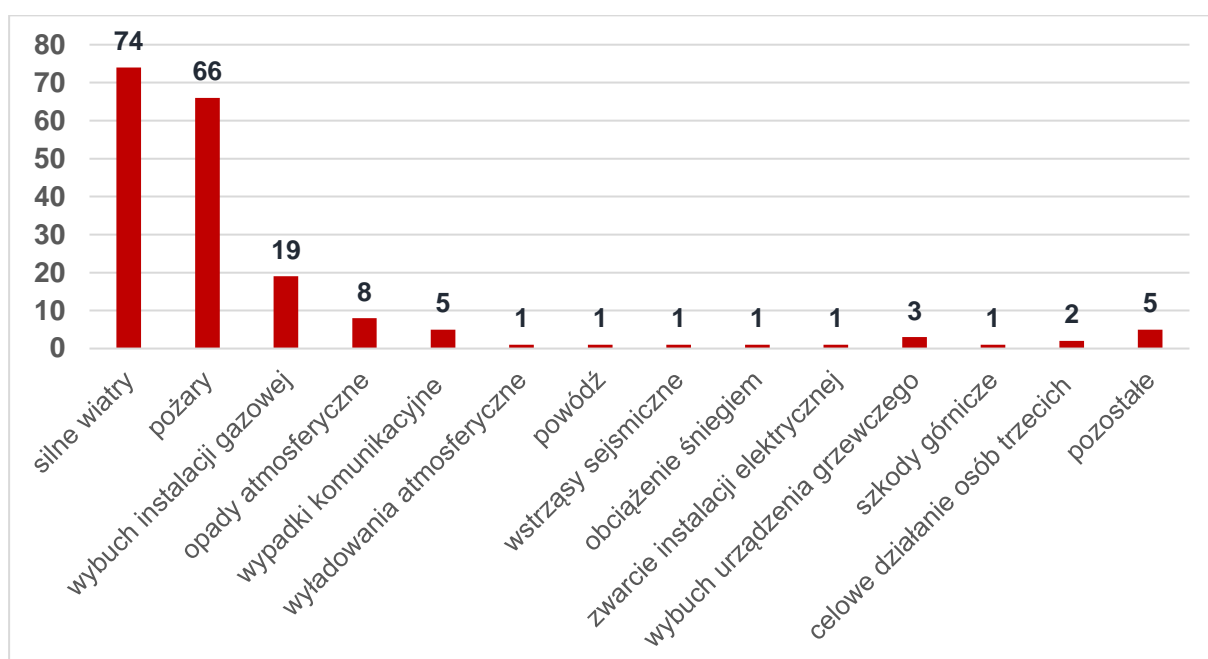
W 177 przypadkach wskazano następstwo zdarzeń losowych jako główną przyczynę katastrofy budowlanej. Często na przyczynę katastrofy składało się kilka zdarzeń, np. silny porywisty wiatr współwystępujący z intensywnymi opadami atmosferycznymi lub burzami, czy też wybuch wraz z pożarem.

¹ Analiza w tym zakresie została sporządzona na podstawie 237 katastrof budowlanych (nie obejmuje 12 katastrof, w stosunku do których postępowania wyjaśniające przyczyny i okoliczności ich zaistnienia nie zostały zakończone).

Analiza w odniesieniu do rodzaju zdarzeń wykazuje że:

- w 74 (41,8%) przypadkach przyczyną katastrofy były silne wiatry,
- w 66 (37,2%) przypadkach pożar,
- w 19 (10,7%) wybuch instalacji gazowej,
- w 8 (4,5%) przypadkach intensywne opady atmosferyczne,
- w 5 (2,8%) wypadki komunikacyjne.

W odniesieniu do 16 (9%) katastrof wskazano inne przyczyny, takie jak: wyładowania atmosferyczne (1), powódź (1), wstrząsy seismiczne (1), nadmierne obciążenie śniegiem (1), zwarcie instalacji elektrycznej (1), wybuch urządzenia grzewczego (3), szkody górnicze (1), celowe działanie osób trzecich (2). W 5 pozostałych przypadkach nie zidentyfikowano głównej przyczyny wystąpienia katastrofy.

Spośród zarejestrowanych 74 katastrof spowodowanych silnymi wiatrami najczęściej miało miejsce w województwach:

- mazowieckim – 23 katastrofy (56% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- podlaskim – 20 katastrof (74% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- opolskim – 13 katastrof (72% wszystkich zdarzeń na terenie województwa).

Wśród 66 katastrof będących skutkiem pożarów najczęściej odnotowano w województwach:

- wielkopolskim - 22 (49% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- łódzkim - 9 (43% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- świętokrzyskim - 9 (60% wszystkich zdarzeń na terenie województwa),
- mazowieckim - 7 (17% wszystkich zdarzeń na terenie województwa).

Katastrofom spowodowanym pożarami uległy:

- budynki mieszkalne – 33 (50%), w tym 28 jednorodzinnych i 5 wielorodzinnych,
- gospodarcze lub inwentarskie – 16 (24,5%),
- przemysłowe – 10 (15%),
- użyteczności publicznej – 4 (6%),
- magazynowe – 3 (4,5%).

Natomiast w grupie 19 katastrof zaistniałych w wyniku wybuchu gazu, większość stanowiły katastrofy spowodowane gazem propan-butan (15, tj. 79%). Najwięcej zdarzeń spowodowanych tym czynnikiem miało miejsce w województwach:

- podlaskim – 4 (21%),
- dolnośląskim, małopolskim i mazowieckim – po 3 (16%).

Katastrofom na skutek wybuchu gazu uległy budynki:

- mieszkalne jednorodzinne – 13 (68,5%),
- mieszkalne wielorodzinne – 5 (26,5%),
- rekreacji indywidualnej – 1 (5%).

3.3.2. Błędy podczas utrzymania obiektu budowlanego jako przyczyny katastrof

W wyniku błędów podczas utrzymania obiektu budowlanego nastąpiły 63 katastrofy, przy czym w odniesieniu do 44 z nich błędy te zostały wskazane jako główna przyczyna katastrofy. W większości zdarzeń do katastrofy przyczyniło się równocześnie kilka czynników, na przykład poza dopuszczeniem do nadmiernego pogorszenia sprawności technicznej, nie podejmowano również działań prewencyjnych nie wykonując kontroli okresowych bądź nie realizując zaleceń wynikających z tych kontroli. Najczęściej występującymi błędami na etapie utrzymania obiektów budowlanych, wykazywanymi jako przyczyny katastrof były:

- zły stan techniczny obiektu budowlanego (35, tj. 79,5 %),
- brak wykonania kontroli obiektu budowlanego (19, tj. 43,2 %),
- brak podjęcia wymaganych działań przez właściciela lub zarządcę wynikających z kontroli obiektu budowlanego (1, tj. 2,3%),
- brak podjęcia wymaganych działań przez właściciela lub zarządcę wynikających z innych opracowań technicznych (1, tj. 2,3%),
- brak wykonania wymaganych obowiązków przez właściciela lub zarządcę wynikających z działań organów nadzoru budowlanego (1, tj. 2,3 %),
- inne okoliczności (5, tj. 11,4%).

Najwięcej katastrof budowlanych, których przyczyną główną bądź dodatkową, były błędy podczas utrzymania obiektu budowlanego odnotowano w województwach:

- łódzkim – 12 (19%),
- kujawsko-pomorskim - 11 (17,5%),
- wielkopolskim – 10 (16%),

- małopolskim – 9 (14,5%),
- śląskim – 8 (12,5%).

Tego typu katastrofy dotyczyły najczęściej budynków mieszkalnych (34, tj. 54%), w tym 24 jednorodzinnych i 10 wielorodzinnych oraz budynków gospodarczych lub inwentarskich (16, tj. 25,5%). Istotnym czynnikiem jest również wiek obiektów ulegającym katastrofom. Większość z nich – aż 48 (76%) była użytkowana ponad 50 lat (33 przypadków - od 51 do 100 lat oraz 15 przypadków - powyżej 100 lat).

Zły stan techniczny obiektów budowlanych wynikał najczęściej ze zużycia technicznego oraz braku wykonywania remontów i bieżących napraw, a także braku informacji o konieczności wykonania takich prac, z uwagi na nieprzeprowadzanie kontroli okresowych. Jako dodatkową przyczynę wskazywano także niekorzystne warunki pogodowe, takie jak silny wiatr czy ulewny deszcz, które przyspieszyły katastrofę części obiektów w złym stanie technicznym.

3.3.3. Błędy podczas budowy nowego obiektu lub wykonywania innych robót budowlanych w istniejącym obiekcie jako przyczyny katastrof

W wyniku błędów podczas budowy nowego obiektu lub wykonywania innych robót budowlanych w istniejącym obiekcie nastąpiło 16 katastrof. Tak jak przy wcześniej omawianych przyczynach, do wystąpienia zdarzenia na ogół przyczyniła się więcej niż jedna nieprawidłowość przy wykonywaniu robót budowlanych.

Błędy te najczęściej dotyczyły:

- nieprawidłowego działania - naruszenia obowiązków przez uczestników procesu budowlanego - 10 (62,5%) przypadków,
- nieprzestrzegania technologii wykonania - 8 (50%) przypadków,
- dokonania odstępstw od projektu budowlanego - 2 (12,5%) przypadki,
- innych okoliczności - 5 (31%) przypadków.

3.4. Etapy procesu budowlanego, podczas których wystąpiła katastrofa

Zdecydowana większość katastrof budowlanych w 2018 roku wystąpiła w obiektach budowlanych, w których nie prowadzono robót budowlanych. Z 249 katastrof budowlanych odnotowanych w 2018 r.:

- 227 nastąpiło podczas utrzymania obiektów, w których nie prowadzono robót budowlanych (91% wszystkich katastrof),
- 22 nastąpiło podczas prowadzenia robót budowlanych (9% wszystkich katastrof).

Spośród wskazanych 22 katastrof zaistniałych podczas prowadzenia robót budowlanych:

- 10 (45,5%) katastrof miało miejsce podczas prowadzenia robót budowlanych w istniejącym obiekcie tj. w trakcie rozbudowy, przebudowy, nadbudowy, odbudowy lub remontu,
- 11 (50%) katastrof miało miejsce w trakcie budowy nowego obiektu,

- 1 (4,5%) katastrofa miała miejsce podczas rozbiórki obiektu.

Na 227 katastrof zaistniałych podczas utrzymania obiektów, w których nie prowadzono robót budowlanych:

- 197 (87%) katastrof miało miejsce w użytkowanym obiekcie,
- 30 (13%) katastrof miało miejsce w obiekcie wyłączonym z użytkowania na podstawie decyzji administracyjnej.

3.5. Elementy obiektu budowlanego objęte katastrofą

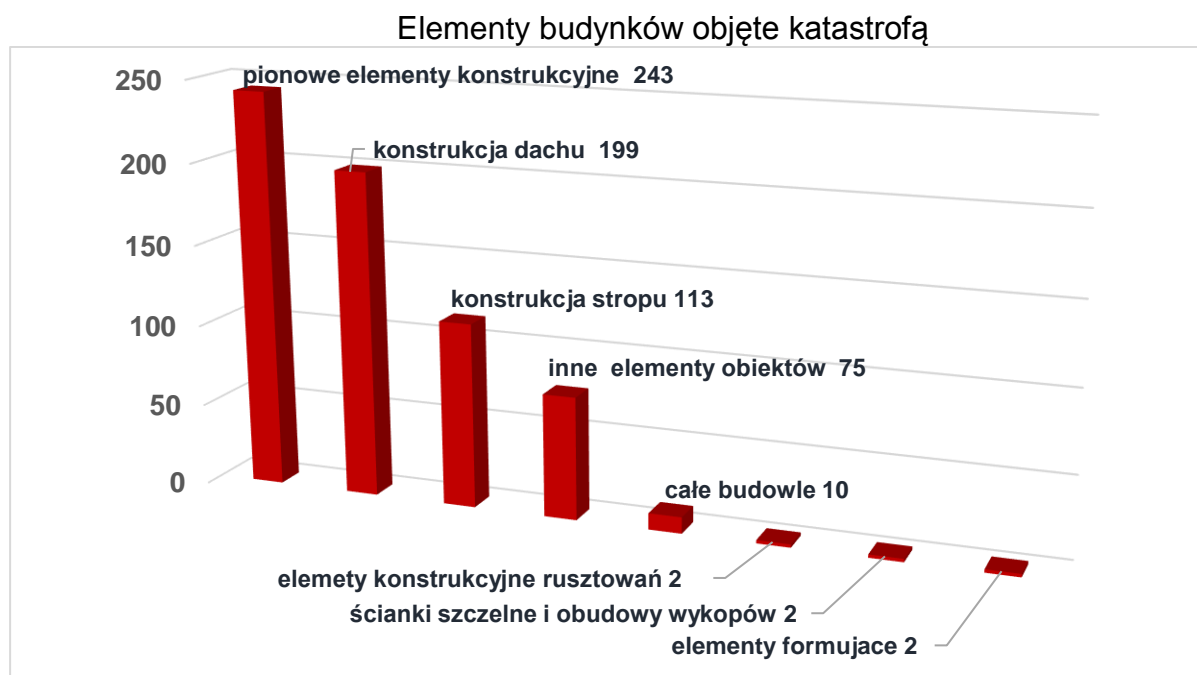
Podczas katastrof budowlanych najczęściej zniszczeniu ulegały ściany i dachy budynków.

Elementami obiektów budowlanych objętymi katastrofą były w:

- 243 przypadkach pionowe elementy konstrukcyjne (97,5% wszystkich katastrof),
- 199 przypadkach konstrukcja dachu (80% wszystkich katastrof),
- 113 przypadkach konstrukcja stropu (45,5% wszystkich katastrof),
- 75 przypadkach pozostałe elementy obiektu (30% wszystkich katastrof),
- 10 przypadkach budowle jako całość (mosty, wiadukty, drogi, wały, zapory, śluzy, jazy i sieci tj. 4% wszystkich katastrof).

Ponadto w 2018 r. wystąpiły katastrofy polegające na zniszczeniu:

- konstrukcyjnych elementów rusztowań – 2 przypadki,
- ścianek szczelnych i obudowy wykopów – 2 przypadki,
- elementów formujących – 2 przypadki.

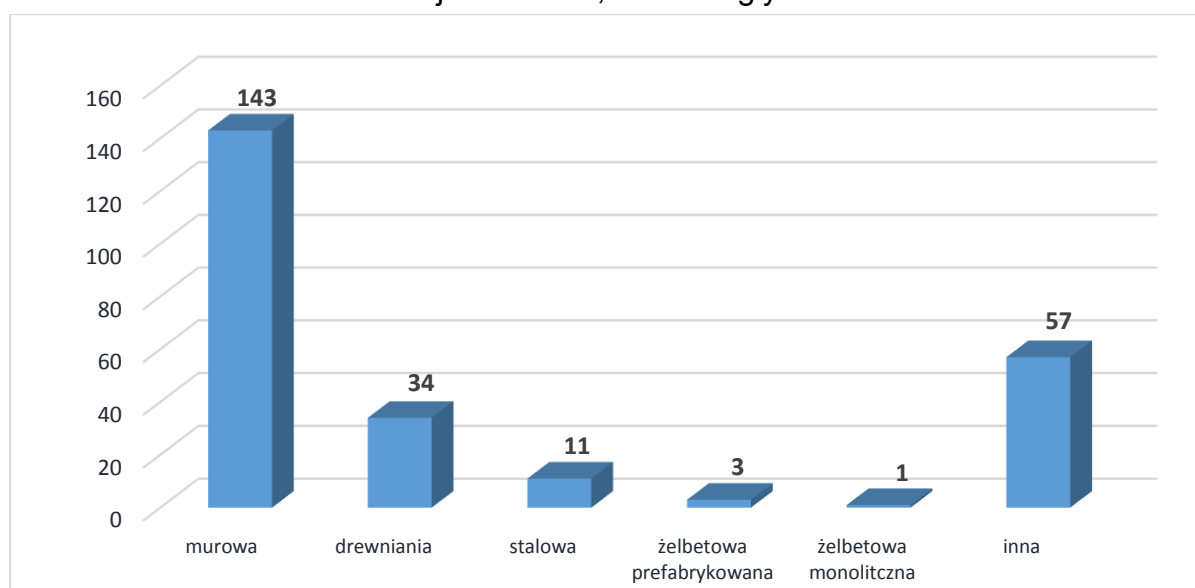
3.6. Rodzaje konstrukcji nośnej obiektu ulegającego katastrofie

Najwięcej katastrof budowlanych objęło obiekty o konstrukcji murowej, natomiast najmniej – o konstrukcji żelbetowej i stalowej.

Konstrukcja nośna obiektów ulegających katastrofom to, wg. wyszczególnienia:

- murowa - 143 obiektów (57,5% wszystkich katastrof),
- drewniana - 34 obiekty (13,5% wszystkich katastrof),
- stalowa - 11 obiektów (4,5% wszystkich katastrof),
- żelbetowa prefabrykowana - 3 obiekty (1,2% wszystkich katastrof),
- żelbetowa monolityczna - 1 obiekty (0,4% wszystkich katastrof),
- inna, np. mieszana - 57 obiektów (22,9% wszystkich katastrof).

Konstrukcja obiektów, które uległy katastrofie

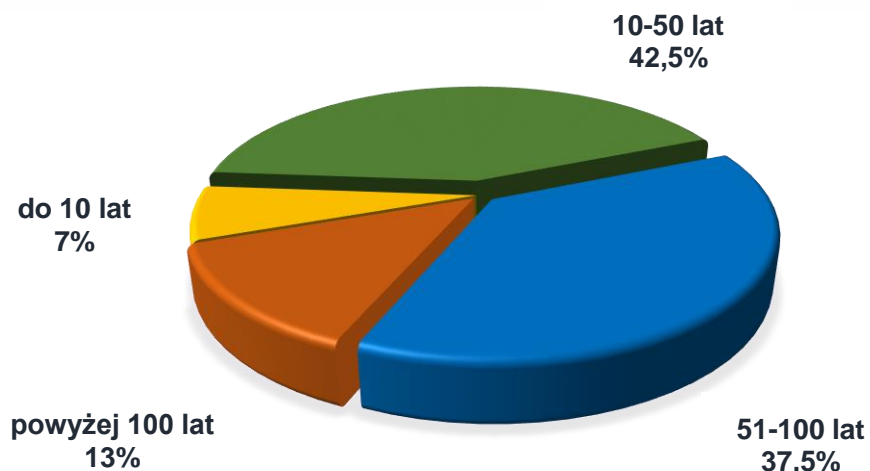
3.7. Czas eksploatacji obiektu ulegającego katastrofie

Według rejestru 236 katastrof dotyczyło obiektów istniejących, użytkowanych bądź wyłączonych z użytkowania, jak również takich, w których wykonywano roboty budowlane. Czas eksploatacji tych obiektów do momentu katastrofy wyniósł:

- poniżej 10 lat - dla 16 obiektów (7%),
- w przedziale 11 – 50 lat - dla 100 obiektów (42,5%),
- w przedziale 51-100 lat - 89 obiektów (37,5%),
- powyżej 100 lat - 31 obiekty (13%).

Z powyższej analizy wynika, że 120 obiektów budowlanych (51% spośród obiektów użytkowanych), które uległy katastrofom było eksploatowanych dłużej niż 50 lat.

Czas eksploatacji obiektów budowlanych, które uległy katastrofie

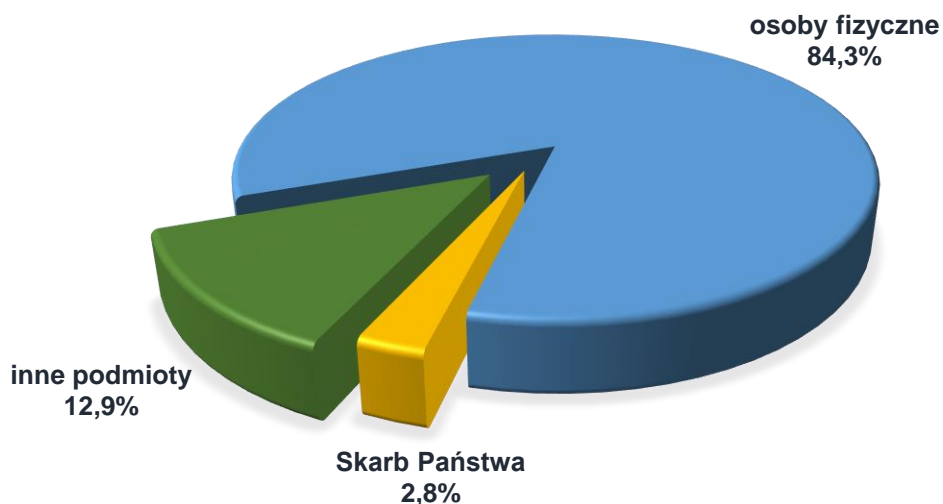

3.8. Inwestor lub właściciel obiektu ulegającego katastrofie

Podział ze względu na podmiot będący investorem lub właścicielem obiektu budowlanego, który uległ katastrofie:

- 210 (84,3%) - osoby fizyczne,
- 7 (2,8%) - Skarb Państwa,
- 32 (12,9%) - inne podmioty, np. osoby prawne, jednostki samorządu terytorialnego, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe.

Inwesor lub właściciel obiektu budowlanego, który uległ katastrofie

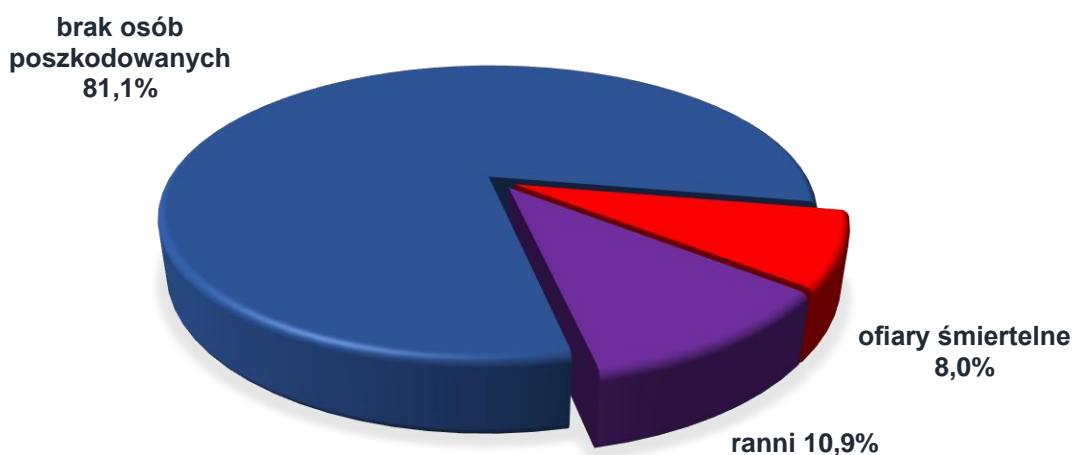

3.9. Osoby poszkodowane w katastrofach

W roku 2018 poszkodowanych zostało łącznie 105 osób w 47 katastrofach. Śmierć poniosły 24 osoby, a 81 osób zostało rannych. Odnotowano:

- 20 zdarzeń, w wyniku których przynajmniej jedna osoba poniosła śmierć,
- 27 zdarzeń, w wyniku których osoby poszkodowane zostały ranne,
- 202 zdarzenia, w wyniku których nie odnotowano osób poszkodowanych.

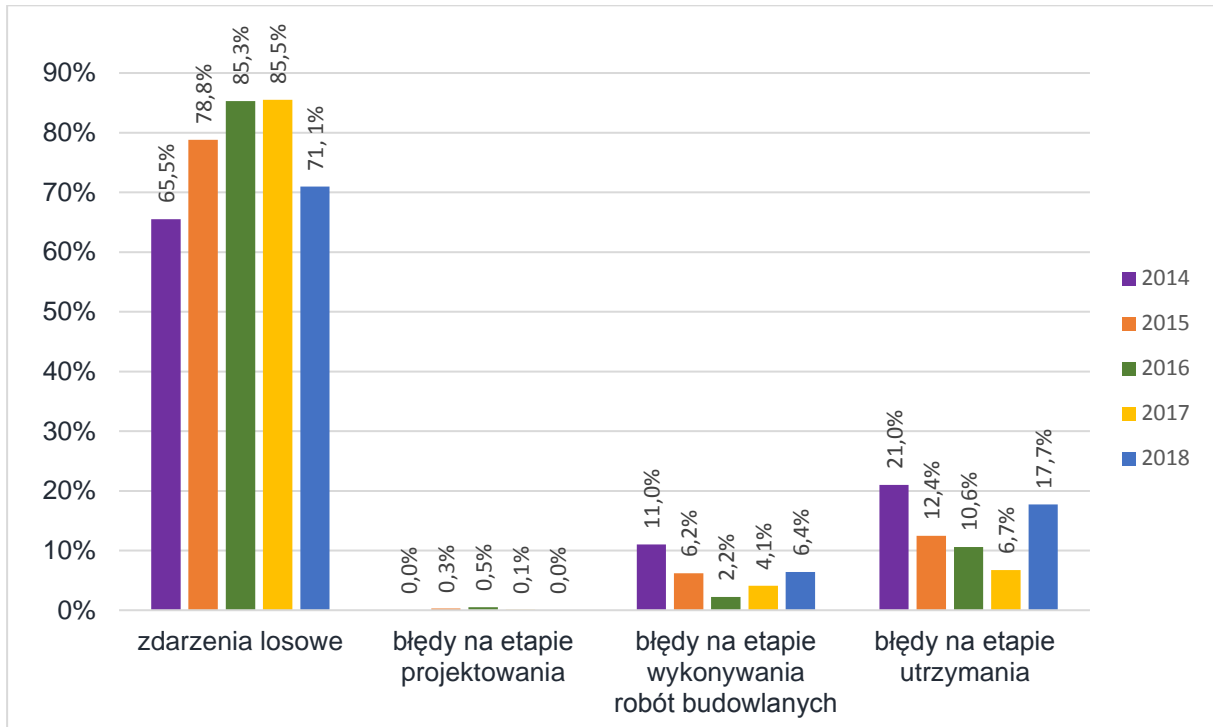
Poszkodowani w katastrofach

3.10. Spostrzeżenia

Zauważalny jest wyraźny spadek ogólnej liczby katastrof budowlanych z 627 w 2017 r. do 249 w 2018 r. W porównaniu do lat ubiegłych nastąpiła zmiana proporcji pomiędzy katastrofami budowlanymi pogrupowanymi z uwagi na przyczyny ich wystąpienia. Zmniejszył się odsetek katastrof spowodowanych zdarzeniami losowymi, natomiast nastąpił wzrost procentowego udziału katastrof spowodowanych błędami ludzkimi, zarówno na etapie realizacji robót budowlanych, jak również na etapie utrzymania obiektów. Może to mieć związek ze zmniejszeniem w 2018 r. występowania zjawisk atmosferycznych o charakterze nadzwyczajnym, w stosunku do lat 2016 i 2017, kiedy mieliśmy do czynienia ze szczególnie intensywnymi opadami oraz wichurami.

Szczegóły przedstawia poniższy wykres.

Opracowanie:
Departament Inspekcji i Kontroli Budowlanej